Thế giới trong vòng xoáy răn đe: Khi nỗi sợ trở thành chiến lược quốc gia

ISSN: 2734-9195 15:45 08/03/2026

Hòa bình chỉ là khoảng lặng giữa những chu kỳ chuẩn bị cho xung đột tiếp theo? Câu hỏi ấy không chỉ dành cho các nguyên thủ quốc gia, mà cho toàn nhân loại: khi lựa chọn nền tảng đạo đức nào sẽ dẫn dắt sức mạnh của mình.

Những diễn biến **quốc tế** trong những ngày gần đây, trải dài từ Trung Đông đến châu Âu, từ Nam Á đến châu Phi, cho thấy một điểm chung đáng chú ý: các quốc gia đều đang hành xử trong tâm thế cảnh giác cao độ.

Ngoại giao vẫn tồn tại, nhưng luôn song hành với chuẩn bị quân sự. Đàm phán được nhắc tới, nhưng răn đe mới là trục chính.

Dường như thế giới đang bước vào một giai đoạn mà an ninh không còn được định nghĩa bằng sự ổn định, mà bằng khả năng sẵn sàng phản ứng.

Mỹ - Iran: Chiến dịch kéo dài và giới hạn của sức mạnh

Tại Washington, Tổng thống Donald Trump phát biểu trong một buổi lễ trao Huân chương Danh dự rằng chiến dịch quân sự của Hoa Kỳ tại Iran đang nhằm

loại bỏ hệ thống tên lửa, các cơ sở sản xuất tên lửa và những mục tiêu hải quân của nước này.

Trước đó, ông cho biết có thể cân nhắc triển khai bộ binh nếu "cần thiết", khẳng định không hề do dự trước khả năng đưa quân vào thực địa.

Bộ trưởng Quốc phòng Pete Hegseth cũng không loại trừ phương án tác chiến trên bộ, dù nhấn mạnh chiến dịch sẽ "không kéo dài vô tận". Chủ tịch Hội đồng Tham mưu trưởng Liên quân, Tướng Dan Caine, lưu ý rằng đây không phải hoạt động "trong một đêm" mà sẽ đòi hỏi nỗ lực "khó khăn và bền bỉ".

Bộ Tư lệnh Trung tâm Hoa Kỳ xác nhận sáu quân nhân Mỹ đã thiệt mạng trong chiến dịch, tất cả đều do một đòn tấn công của Iran vào trung tâm tác chiến tại cảng Shuaiba (Kuwait). Ban đầu báo cáo ba người tử vong, sau đó một quân nhân bị thương nặng qua đời và thi thể hai người khác được tìm thấy tại hiện trường.

Trong khi đó, Bloomberg cho biết Qatar và Các Tiểu vương quốc Ả Rập Thống nhất đang thúc đẩy một lối thoát ngoại giao cho Washington. Sau vụ một tên lửa rơi trúng một trường tiểu học nữ sinh tại Iran khiến ít nhất 175 người thiệt mạng theo truyền thông nhà nước Iran, Ngoại trưởng Marco Rubio nói rằng nếu đó là đòn tấn công của Mỹ thì Bộ Quốc phòng sẽ điều tra, đồng thời khẳng định quân đội Mỹ "không cố ý nhắm mục tiêu vào trường học".

Quán chiếu Phật học: *Trong mọi xung đột, sức mạnh có thể được huy động nhanh chóng, nhưng trách nhiệm đạo đức không thể bị giản lược thành một tuyên bố. Tinh thần bất hại không chỉ là tránh hành vi cố ý gây tổn thương, mà còn là ý thức sâu sắc về hệ quả của mỗi quyết định. Sức mạnh nếu thiếu tỉnh thức dễ trở thành lực đẩy của vòng xoáy tiếp nối.*

Pakistan - Afghanistan: Đàm phán trước khi nổ súng

Xung đột giữa Pakistan và Afghanistan bước sang ngày thứ năm liên tiếp. Hai bên tiếp tục đấu pháo và không kích. Taliban tuyên bố đã phá hủy một xe tăng Pakistan và chiếm 25 cứ điểm, trong khi phía Pakistan xác nhận nhắm vào các kho quân sự tại căn cứ không quân Bagram.

Hình ảnh vệ tinh do New York Times thu thập cho thấy một nhà chứa máy bay và hai kho lớn đã bị phá hủy, trái với tuyên bố rằng căn cứ không hề hư hại.

Tổng thống Pakistan Asif Ali Zardari cho biết chính phủ đã tìm cách đạt giải pháp ngoại giao trước khi sử dụng biện pháp quân sự. Tuy nhiên, ông nhấn mạnh Taliban "phải lựa chọn" tháo dỡ các nhóm mà Islamabad cho là có liên hệ với khủng bố.

Quán chiếu Phật học: *Đối thoại là biểu hiện của thiện chí, nhưng khi đối thoại đi kèm điều kiện cứng rắn, niềm tin rất khó hình thành. Tinh thần hòa giải không phủ nhận bảo vệ lợi ích chính đáng, nhưng nhắc nhở rằng mọi hành động phát sinh từ tâm sân hận đều để lại dư chấn lâu dài trong cộng đồng.*

Pháp và chiến lược "răn đe tiền phương"

Tại châu Âu, Tổng thống Emmanuel Macron tuyên bố Pháp sẽ mở rộng kho vũ khí hạt nhân và cho phép các đồng minh châu Âu lần đầu tiên tạm thời tiếp nhận máy bay mang vũ khí hạt nhân của Pháp cho các nhiệm vụ diễn tập, răn đe và triển khai đặc biệt.

Ông nhấn mạnh đây là chiến lược "răn đe tiền phương" trước bối cảnh "biến động địa chính trị đầy rủi ro", đồng thời khẳng định Pháp vẫn giữ toàn quyền quyết định về việc phóng vũ khí hạt nhân. Phát biểu đáng chú ý nhất của ông là: "Muốn tự do, phải được người khác e sợ."

Nỗi sợ có thể tạo ra khoảng cách an toàn tạm thời, nhưng không thể tạo ra niềm tin.

Quán chiếu Phật học: *Trong chiều sâu của tư tưởng từ bi, tự do không được xây dựng trên việc khiến người khác run sợ, mà trên khả năng cùng tồn tại mà không hủy hoại lẫn nhau. Khi sợ hãi trở thành nền tảng của an ninh, bất an cũng âm thầm tích tụ.*

Sudan: Khi bạo lực không còn rào chắn

Tại Nam Sudan, một cuộc tấn công vào một ngôi làng ở khu vực phía bắc khiến ít nhất 169 người thiệt mạng, trong đó có 90 dân thường. Giao tranh kéo dài hơn ba giờ giữa quân chính phủ và các tay súng nổi dậy. Liên Hợp Quốc cho biết đang tiếp nhận khoảng 1.000 người dân phải di dời.

Nhóm SPLM-IO do ông Riek Machar lãnh đạo phủ nhận liên quan đến vụ việc, khẳng định không có hiện diện quân sự tại khu vực xảy ra tấn công.

Quán chiếu Phật học: *Ở những nơi bạo lực bùng phát không kiểm soát, mọi lý lẽ chiến lược đều trở nên mong manh. Mỗi sinh mạng bị cuốn vào xung đột là một nhắc nhở rằng khổ đau không dừng lại ở đường biên giới. Tinh thần nhân ái không phải là khẩu hiệu, mà là điều kiện tối thiểu để xã hội không rơi vào vòng trả đũa vô tận.*

Ukraine và bài toán không nhượng bộ

Tổng thống Volodymyr Zelensky cho biết Ukraine sắp hoàn tất các điều kiện kỹ thuật để thúc đẩy đàm phán gia nhập Liên minh châu Âu, đồng thời kêu gọi ấn định thời điểm cụ thể nhằm tạo áp lực cho tiến trình hòa bình.

Ông cho biết hai bên vẫn dự kiến tổ chức đàm phán trực tiếp, dù địa điểm có thể thay đổi. Tuy nhiên, ông khẳng định không chấp nhận phương án hoán đổi lãnh thổ.

Hungary đã triệu tập đại sứ Ukraine sau cáo buộc hai người gốc Hungary bị tuyển quân sai quy định.

Quán chiếu Phật học: *Giữ lập trường là quyền của một quốc gia có chủ quyền. Nhưng giữ lập trường trong tâm thế tỉnh táo khác với giữ lập trường*

trong tâm thế bị cuốn vào cảm xúc tập thể. Khi bản ngã mở rộng thành "chúng ta", nguy cơ chấp chước cũng mở rộng theo.

Hòa bình có thể được xây trên nỗi sợ?

Nhìn tổng thể, thế giới không thiếu nỗ lực ngoại giao. Nhưng ngoại giao ngày càng gắn liền với chuẩn bị quân sự. Mỗi quốc gia đều có lý do riêng để tăng cường răn đe, để phòng ngừa rủi ro, để bảo vệ lợi ích.

Tuy nhiên, khi an ninh được định nghĩa chủ yếu bằng khả năng khiến người khác e dè, cấu trúc quan hệ quốc tế sẽ dần vận hành trên nền tảng nghi kỵ.

Từ góc nhìn Phật học, khổ đau khởi sinh khi sự phòng vệ biến thành chấp thủ. Ở cấp độ cá nhân là chấp ngã, ở cấp độ tập thể là chấp "chúng ta". Khi các bên đều tin rằng phải mạnh hơn để được an toàn, vòng xoáy răn đe khó có điểm dừng.

Trong một thế giới mà tự do được định nghĩa bằng nỗi sợ, liệu hòa bình có thực sự tồn tại?

Hay hòa bình chỉ là khoảng lặng giữa những chu kỳ chuẩn bị cho xung đột tiếp theo?

Câu hỏi ấy không chỉ dành cho các nguyên thủ quốc gia, mà cho toàn nhân loại: khi lựa chọn nền tảng đạo đức nào sẽ dẫn dắt, kiến tạo nền tảng nhân bản của nhân loại tiến bộ?

Tổng hợp và chuyển ngữ: **Thường Nguyên**

Nguồn: The Morning Dispatch

hello@newsletter.thedispatch.com

Nội dung gốc:

Quick Hits: Today's Top Stories (03/03/2026

1) White House Expects an Extended Iran Operation

Speaking at a Medal of Honor ceremony on Monday, President Donald Trump said that the U.S. military operation in Iran was working to eliminate the country's missiles, missile-making facilities, and naval targets. Earlier on Monday, Trump told the New York Post that he would consider placing U.S. troops on the ground in Iran "if they were necessary", adding, "I don't have the

yips with respect to boots on the ground". Similarly, Defense Secretary Pete Hegseth said during a press conference at the Pentagon on Monday that he would not rule out U.S. ground operations, but emphasized that the campaign would be "not endless". Joint Chiefs of Staff Chairman Gen. Dan Caine noted that "this is not a single overnight operation", adding that completion will require "difficult and gritty work". To learn more about the Iran operation, read yesterday's TMD.

U.S. Central Command said on Monday that six U.S. service members have been killed in the operation all from a single Iranian strike on a tactical operations center at Kuwait's Shuaiba port on Sunday. CENTCOM initially reported three dead, but a fourth seriously wounded service member later died from injuries, and the remains of two additional service members were recovered from the facility.

Bloomberg reported on Monday that Qatar and the United Arab Emirates have privately pushed for Trump to reach a diplomatic off-ramp with Iran.

After a missile struck a girls' elementary school in Iran on Saturday killing at least 175 people, according to Iranian state-owned media Secretary of State Marco Rubio said on Monday that the Defense Department "would be investigating that if that was our strike", but added that the U.S. military "would not deliberately target a school".

2) War Continues Between Pakistan and Afghanistan

Pakistani and Afghan forces exchanged fire for the fifth consecutive day on Monday, with the Taliban Defense Ministry claiming to have destroyed a Pakistani tank in southeastern Afghanistan after it fired shells. Taliban officials say their forces have taken 25 Pakistani strongholds, killing more than 100 soldiers. Pakistani fighter jets targeted Afghanistan's Bagram Air Base on Sunday, and while Taliban officials claimed that Russian-made defense systems successfully repelled the Pakistani forces and that the facility didn't sustain damage, satellite imagery obtained on Monday by the New York Times shows that an aircraft hangar and two large warehouses were destroyed. A Pakistani military official also told the outlet that Pakistan was targeting military equipment and supplies stored at the air base.

Pakistani President Asif Ali Zardari said in a speech to lawmakers on Monday that his government attempted to negotiate a diplomatic resolution with the Taliban before resorting to military action.

He reiterated Pakistan's claim that the Taliban had supported terrorist groups within the country and emphasized that they "must choose to dismantle" those allegedly linked entities.

3) France Pushes to Expand Nuclear Capabilities

French President Emmanuel Macron announced on Monday that France was planning to expand its nuclear weapons arsenal, and that European allied nations would, for the first time, temporarily host its nuclear-armed aircraft for nuclear wargame missions, deterrence exercises, and "circumstantial deployments." Macron said that France has begun preliminary talks with the U.K., Belgium, Denmark, Germany, Greece, the Netherlands, Poland, and Sweden on such drills, but emphasized that France would retain full authority over all nuclear-launch decisions. Macron said this is "forward deterrence" to counter what he described as "geopolitical upheaval fraught with risk". He added, "To be free, one needs to be feared".

Macron announced the move at a military base in Île Longue, where France's nuclear ballistic missile submarines are stationed.

France and Germany also announced plans to strengthen cooperation on nuclear deterrence, under which, in addition to joining French nuclear exercises, Germany will work with France to align priorities in other strategic defense areas.

4) Another Massacre in Sudan

A South Sudanese official on Monday said that insurgent militant fighters had attacked a village in the country's northern region on Sunday, killing at least 169 people, including 90 civilians. Government soldiers and the insurgents battled for more than three hours. The attackers' motive remains unclear to local officials. Authorities said that the death toll included women and children and that the figure may rise as more bodies are found. The United Nations shared in a statement that it was housing 1,000 people displaced from the attack at a nearby base, and identified the attackers as "unidentified armed youth".

SPLM-IO a group led by Riek Machar, the South Sudanese opposition leader and suspended first vice president, who is currently on trial for treason denied being behind the attacks, stating that it "has no military presence in the area concerned". The group has recently engaged in skirmishes with government forces.

5) Ukraine Pursues EU Membership

Ukrainian President Volodymyr Zelensky said on Monday that Ukraine will soon complete the technical requirements to advance negotiations on possible Ukrainian entrance to the European Union. Zelensky urged European leaders to schedule a specific date for Ukrainian accession, stating that such a move would pressure the Kremlin toward negotiating peace, though he later told reporters that “not everyone is ready to give Ukraine this opportunity”. Zelensky also said that Ukraine and Russia were still planning to hold in-person peace talks later this week, though he added Ukrainian officials were looking to change the location, possibly to Turkey or Switzerland. Before the U.S. and Israeli strikes on Iran this weekend, both sides had planned to hold talks this Thursday and Friday in Abu Dhabi. Kremlin spokesman Dmitry Peskov said that Russia was “open” to continuing talks.

Zelensky noted that he would not approve a prospective land swap proposal that exchanges Russian-occupied Ukrainian territory near the country’s northeastern cities of Sumy and Kharkiv in exchange for territory in Ukraine’s eastern Donbas region that it has continued to hold.

Hungary summoned Ukraine’s ambassador after Hungarian officials said that two ethnic Hungarians were wrongly conscripted into Ukrainian military service.